

**UCHWAŁA NR XXXIII/227/2022
RADA GMINY OSIEK**

z dnia 31 marca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Osiek na lata 2022-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 roku, poz. 559) w związku z art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 447) Rada Gminy Osiek uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osiek.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodniczący Rady Gminy
Osiek

Wojciech Śliwiński

Załącznik
do Uchwały Nr XXXIII/227/2022
Rady Gminy Osiek
z dnia 31.03.2022 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2022-2024

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków.

Rodzina w socjologii rozumiana jest jako grupa społeczna lub instytucja społeczna.

Zdaniem socjologów i najprostszej definicji, to *najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo*. Jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka.

W świetle ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej *rodzina to osoby spokrewnione lub nie spokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące*. Wymieniona definicja wskazuje na warunki wystarczające do uznania kilku osób za rodzinę.

Rolą rodziny jest zapewnienie jej członkom harmonijnego rozwoju w atmosferze bezpieczeństwa i stabilności, miłości i zrozumienia, poprzez przekazanie systemu wartości, tradycji oraz ukierunkowanie aktywności, co zapewnia im autonomię i samodzielność życiową.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się odpowiednio rozwijać. Stabilna, sprawnie funkcjonująca rodzina, która zaspokaja potrzeby emocjonalne i materialno-bytowe swoich członków, stanowi najistotniejszy punkt odniesienia w doświadczeniu dziecka. Buduje jego poczucie własnej wartości, kształtując samodzielnego członka społeczeństwa.

Rodzina oddziałuje na dzieci według określonych reguł, ustalonego planu, lub też nieświadomie podczas codziennego życia. Efekty dobrego rozwoju dziecka zależą zatem od prawidłowo funkcjonującej rodziny. Rodzina kształtuje postawy, kieruje poznawanie przez dziecko procesów przyrody i kultury, zjawisk i faktów otaczającego świata.

Jednakże, rodzina związana ściśle ze społeczeństwem, reaguje na zachodzące zmiany społeczne, podlega przemianom gospodarczym, kulturalnym i obyczajowym. Współczesna rodzina jest poddawana presji czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które narzucają określone ograniczenia. Problemy ekonomiczne, wynikające z bezrobocia, niskich dochodów, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia oraz utraty zdrowia, bardzo często prowadzą do zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny. Także czynniki, takie jak właściwości osobowościowe członków rodziny, przyjętego stylu życia, zachowania o charakterze nieprzystosowania społecznego, brak respektowania norm moralnych i społecznych, brak odpowiedzialności, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, są przyczyną dysfunkcyjności rodzin. Rodzina ulegając często tym czynnikom, przestaje funkcjonować w sposób prawidłowy.

Rodzina dysfunkcyjna to taka, która charakteryzuje się szczególnym zbiorem cech niepożądanych ze społecznego punktu widzenia i nie zaspokaja niezbędnych społecznych i psychicznych potrzeb swoich członków oraz nie potrafi rozwiązywać własnych problemów, sytuacji kryzysowych, przez co nie jest w stanie wypełniać swoich funkcji.

W przypadku, gdy rodzina staje się dysfunkcyjna, to dziecko i inni jej członkowie winni być wspierani i wspomagani w taki sposób, aby przywrócić ich prawidłowe funkcjonowanie.

W trosce o rodzinę i wypełnianie przez nią ról, w celu zapobiegania trudnościom i organizowaniu skutecznej pomocy w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych tworzy się systemy wspierania dziecka i rodziny, począwszy od programów krajowych, tworzonych na poziomie ministerialnym, poprzez programy wojewódzkie, aż do lokalnych, w których kompetencje zostały podzielone między samorzady gmin i powiaty.

Według obowiązującego stanu prawnego, a mianowicie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji”.

Działania na rzecz rodziny wynikają bezpośrednio z aktów prawnych, którymi są m. in. :

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2021 roku, poz. 2268 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (t. j. Dz.U. z 2020 roku, poz. 1359);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2022 roku, poz. 447);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2021 roku, poz. 1249);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 roku, poz. 1119 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 roku, poz. 2050 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2020 roku, poz. 111 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz.U. z 2021 roku, poz. 877 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz. U. z 2021 roku, poz. 1744);
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2019 roku, poz. 2407 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1329);
- Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 1 z późn. zmianami).

Zadania w niniejszym Programie są spójne z kierunkami działań zawartymi w powyższych aktach prawnych, a także z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii na 2022 rok dla Gminy Osiek, z kierunkami opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Osiek na lata 2016-2025 oraz Strategii Rozwoju Gminy Osiek na lata 2015-2022.

Niniejszy Program przewiduje działania na kolejne 3 lata, tj. 2022-2024.

II. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA W GMINIE OSIEK

Na podstawie informacji pochodzących z różnych źródeł, diagnozę opracowano według danych za lata 2019-2021. Informacje pochodzące ze źródeł własnych, określające typy rodzin objętych pomocą społeczną, powody przyznania tej pomocy oraz liczbę rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych również przedstawiają dane za ostatnie trzy lata, tj. rok 2019, 2020 i 2021.

Liczbę mieszkańców Gminy Osiek z podziałem na wiek i płeć w latach 2019-2021 przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 1

Liczba mieszkańców Gminy Osiek w latach 2019-2021

Rok 2019				Rok 2020				Rok 2021			
Ogólna liczba mieszkańców				Ogólna liczba mieszkańców				Ogólna liczba mieszkańców			
2.397				2.373				2.361			
z tego:				z tego:				z tego:			
Dzieci i młodzież do 18 roku życia		Osoby dorosłe		Dzieci i młodzież do 18 roku życia		Osoby dorosłe		Dzieci i młodzież do 18 roku życia		Osoby dorosłe	
445		1.952		444		1.929		441		1.920	
z tego:				z tego:				z tego:			
Dziewczęta	Chłopcy	Kobiety	Mężczyźni	Dziewczęta	Chłopcy	Kobiety	Mężczyźni	Dziewczęta	Chłopcy	Kobiety	Mężczyźni
211	234	973	979	208	236	955	974	228	213	948	972

Z informacji Urzędu Gminy Osiek wynika, iż w 2019 roku z pomocy materialnej dla uczniów (stypendiów) skorzystało 23 uczniów z 10 rodzin, w roku 2020 skorzystało 20 uczniów z 9 rodzin, natomiast w roku 2021 skorzystało 21 uczniów z 10 rodzin.

Dane na temat liczby osób bezrobotnych z terenu gminy Osiek w latach 2019-2021 pochodzą z informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim, który obrazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 2

Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Osiek w latach 2019-2021

ROK	Ogółem liczba osób bezrobotnych	z tego:	
		z prawem do zasiłku dla bezrobotnych	bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych
2019	67	11	56
2020	76	6	70
2021	71	9	62

W latach 2019-2021 nie kierowano osób bezrobotnych, bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej do wykonywania prac społecznie użytecznych.

Z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim wynika, iż w latach 2019-2021 z terenu gminy Osiek nie umieszczono żadnego dziecka w pieczy zastępczej. W chwili obecnej, żadne dziecko nie oczekuje również na umieszczenie w pieczy zastępczej w roku 2022.

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje jedna placówka oświatowa – Publiczna Szkoła Podstawowa, obejmująca szkołę podstawową oraz oddziały przedszkolne, tzw. kl. „0” i przedszkole.

Dane dotyczące liczby uczniów przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 3

Ogólna liczba uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Osieku w latach 2019-2021

Rok 2019				Rok 2020				Rok 2021			
Miesiące	Przed-szkole	Klasa „0”	Szkoła Podstawowa	Miesiące	Przed-szkole	Klasa „0”	Szkoła Podstawowa	Miesiące	Przed-szkole	Klasa „0”	Szkoła Podstawowa
I-VI	25	24	168	I-VI	35	12	180	I-VI	33	17	175
IX-XII	35	12	180	IX-XII	33	17	175	IX-XII	38	14	172

Dzieci i młodzież uczęszczające do Publicznej Szkoły Podstawowej w Osieku były i nadal są objęte opieką pedagoga szkolnego. Praca pedagoga to wymiar w latach 2019 i 2020 - 11

godzin tygodniowo, natomiast w roku 2021 – 22 godziny tygodniowo. W placówce oświatowej na przestrzeni lat 2019-2021 brak było psychologa.

Placówka oświatowa prowadziła dla swoich uczniów w latach 2019-2021 zajęcia pozalekcyjne o kierunku sportowym, artystycznym, edukacyjno-profilaktycznym.

Były to zajęcia realizowane w ramach Szkolnego Klubu Sportowego (biegi na orientację i rozgrywki piłki nożnej) oraz poprzez prowadzony chór szkolny. Pozostałe zajęcia prowadzono o kierunku edukacyjno-profilaktycznym.

Dane dotyczące liczby uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 4

Liczba uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Osieku biorąca udział w zajęciach pozalekcyjnych w latach 2019-2021

Zajęcia pozalekcyjne	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Szkolny Klub Sportowy (biegi na orientację i piłka nożna)	27	50	35
Zajęcia artystyczne (chór szkolny)	15	10	12
Zajęcia edukacyjno-profilaktyczne	227	225	224

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna, która wspiera i animuje społeczno-kulturalną aktywność społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, realizując działania w dziedzinie upowszechniania kultury, wychowania i edukacji.

Biblioteka jako jedyna instytucja tego typu na terenie gminy, oprócz swoich podstawowych zadań jako biblioteki, promuje również działalność kulturalną, biorąc udział w realizacji zajęć z dziedziny kultury, współpracując w tym zakresie z Urzędem Gminy Osiek.

W bibliotece w 2019 roku odbywały się zajęcia dla dzieci i młodzieży podczas wakacji letnich i ferii zimowych (206 godzin), odbywały się wieczory i spotkania autorskie, Noc Bibliotek, konkurs plastyczny, klub malucha jako cykliczne spotkania integracyjne dzieci i ich mam.

W 2020 roku przeprowadzono kurs komputerowy dla seniorów 65+ MEW@ (60 godzin). Odbył się konkurs plastyczny, casting do filmu „Jezioro Słone”, w którym wzięło udział 100 osób. Odbywały się zajęcia dla dzieci i młodzieży podczas wakacji letnich i ferii zimowych (190 godzin).

W roku 2021 odbywały się zajęcia dla dzieci i młodzieży podczas wakacji letnich i ferii zimowych (176 godzin), spotkanie z przedszkolakami pod hasłem akcji: „Mała książka-wielki człowiek”, w którym wzięło udział 23 dzieci. Odbyły się również 2 spotkania autorskie

z pisarzami, w których uczestniczyły 24 osoby oraz zajęcia edukacyjno-twórcze, zdobienie pierników, w którym wzięło udział 15 osób.

W 2019 roku zorganizowano, współorganizowano, lub wspierano różne imprezy kulturalne, okolicznościowe oraz zajęcia sportowe, skierowane do społeczności lokalnej, w tym do dzieci i młodzieży, a mające na celu spędzenie czasu wolnego w różnych formach.

Były to półkolonie dla dzieci i młodzieży pn. „Optymistyczne półkolonie – żeglujące dzieciaki”, Dzień Dziecka oraz Mikołajki i spotkania z okazji Dnia Kobiet w sołectwach na terenie gminy oraz wigilie i spotkania opłatkowe dla osób samotnych, spotkanie wigilijne środowisk kombatanckich. Zorganizowano festyn gminny - „Na Jagody” oraz Andrzejki w sołectwie Osiek. Współorganizowano zajęcia w czasie ferii zimowych, Turniej Piłki Halowej, Turniej Piłki Nożnej OSIEK SUMMER CUP, Turniej o Puchar Wójta Gminy Osiek oraz Turniej Piłki Siatkowej Borów Tucholskich, imprezy – Rozwijanie biegów na orientację w Gminie Osiek, imprezę cykliczną pn. „Impreza na Orientację Szago”. Współorganizowano Dożynki, Dzień Seniora. Udzielono wsparcia wydarzeniu pn. „Zaczarowany Dzień Dziecka Niepełnosprawnego”. Wsparto organizację Balu Charytatywnego i pleneru fotograficznego I KOCIEWSKIE FOTOTERMEDYJE. Wspierano Koło Gminne PZERiI w organizacji wyjazdów na spartakiady, przeglądy pieśni i kolęd oraz wyjazdy na wycieczki. Współfinansowano próbę pobicia rekordu Polski w najdłuższym rozwinięciu liczby Pi. Zorganizowano wyjazd rolników na Międzynarodowe Targi AGRO SHOW 2019. Zorganizowano wyjazd dla młodzieży gimnazjalnej na spektakl NIEĆPA, a także spektakle profilaktyczne dla uczniów miejscowej szkoły.

Rok 2020 to pierwszy rok trwającej epidemii, w związku z czym wiele działań nie zostało zrealizowanych, bądź zostały odłożone na okres późniejszy.

Dlatego też z uwagi na panującą pandemię, w 2020 roku nie organizowano festynów i większości imprez okolicznościowych, wycieczek i wyjazdów.

Odbyły się jedynie półkolonie dla dzieci i młodzieży „Optymistyczne półkolonie – żeglujące dzieciaki II”, „Impreza na orientację Szago XX”, spotkania z okazji Dnia Dziecka i Dnia Kobiet w sołectwach, spotkania mikołajkowe i opłatkowe w sołectwach. Odbyła się wycieczka do Dinoparku dla mieszkańców jednego sołectwa, a także wsparto Rejonowe Eliminacje XXXVII Wojewódzkiego Konkursu Recytatorskiego Poezji Polskiej.

Natomiast w roku 2021, pomimo nadal panującej epidemii, odbyło się więcej zajęć o charakterze sportowym oraz imprez okolicznościowych, niż w roku 2020. Nie organizowano festynów. Odbyły się jarmarki (letni, odpustowy i bożonarodzeniowy), zajęcia dla dzieci w czasie wakacji letnich, spotkania w sołectwach z okazji Dnia Dziecka, sportowe i optymistyczne półkolonie, zajęcia sportowe, w tym imprezę sportową pn. „II Kociewski Bieg Niepodległości” oraz turnieje sportowe. Odbyła się dyskoteka na wolnym powietrzu oraz piknik muzyczny. Zorganizowano wyjazd na Korowód Kociewski. Odbywały się konsultacje psychologiczne dla mieszkańców gminy Osiek oraz zajęcia i warsztaty profilaktyczne. Zorganizowano również Białą Sobotę, w czasie której zostały przeprowadzone bezpłatne badania USG piersi i badania prenatalne oraz szczepienia przeciw COVID -19.

Obszar gminy Osiek podlega działaniu Posterunku Policji w Skórczu. Według danych policji, na terenie gminy Osiek w 2019 roku odnotowano 6 przestępstw, w roku 2020 – 5 przestępstw, natomiast w roku 2021 – 4 przestępstwa. Wśród sprawców lub współdziałających w przestępstwach nie wskazano osób młodocianych.

Dane dotyczące liczby osób, które korzystały ze wsparcia systemu pomocy społecznej (różne formy) w latach 2019-2021 według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osieku przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 5

Liczba osób korzystających ze wsparcia systemu pomocy społecznej w różnych formach, udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku w latach 2019-2021

Wyszczególnienie form pomocy	Liczba rodzin lub osób korzystających ze wsparcia systemu pomocy społecznej		
	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Zasiłek stały	8	11	14
Zasiłek okresowy	10	16	16
Zasiłek celowy i pomoc rzeczowa	24	21	25
w tym zasiłek celowy specjalny	2	4	3
Posiłki	8	10	7
Usługi opiekuńcze	12	12	9
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	6	3	2
Zdarzenie losowe	1	0	1
Schronienie	0	0	1
Sprawienie pogrzebu	0	0	0
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	1	0	1
Praca socjalna ogółem	10	14	25
w tym wyłącznie praca socjalna	7	12	12

Rok 2019:

Ogólna liczba rodzin objętych pomocą było 56, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej 7;
rodzin z dziećmi, które skorzystały z pomocy było 11, w tym z trojgiem i więcej dziećmi 5;
rodzin niepełnych korzystających ze wsparcia były 3.

Rok 2020:

Ogólna liczba rodzin objętych pomocą było 65, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej 12;
rodzin z dziećmi, które skorzystały z pomocy było 10, w tym z trojgiem i więcej dziećmi 4;
rodzin niepełnych korzystających ze wsparcia była 1.

Rok 2021:

Ogólna liczba rodzin objętych pomocą było 66, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej 12;
rodzin z dziećmi, które skorzystały z pomocy było 12, w tym z trojgiem i więcej dziećmi 6;
rodzin niepełnych korzystających ze wsparcia były 2.

Typy rodzin objętych pomocą w latach 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 6

Typy rodzin objętych pomocą społeczną przez GOPS w Osieku w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie rodzin	Liczba rodzin ogółem w latach:			Liczba osób w rodzinach w latach:		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
1.	Rodziny ogółem	56	65	66	116	114	120
2.	z tego:						
	o liczbie osób 1	34	43	46	34	43	46
3.	o liczbie osób 2	11	12	7	22	24	14
4.	o liczbie osób 3	3	3	4	9	9	12
5.	o liczbie osób 4	2	2	3	8	8	12
6.	o liczbie osób 5	1	0	2	5	0	10
7.	o liczbie osób 6 i więcej	5	5	4	38	30	26
8.	w tym z wiersza 1 rodziny z dziećmi ogółem	11	10	12	60	47	55
9.	z tego:						
	o liczbie dzieci 1	4	3	4	11	8	11

10.	o liczbie dzieci 2	2	3	2	11	14	8
11.	o liczbie dzieci 3	2	1	5	11	6	30
12.	o liczbie dzieci 4	1	3	1	6	19	6
13.	o liczbie dzieci 5	1	0	0	7	0	0
14.	o liczbie dzieci 6	0	0	0	0	0	0
15.	o liczbie dzieci 7 i więcej	1	0	0	14	0	0
16.	Rodziny niepełne ogółem	3	1	2	14	7	10
17.	z tego: o liczbie dzieci 1	1	0	1	2	0	2
18.	o liczbie dzieci 2	0	0	0	0	0	0
19.	o liczbie dzieci 3	1	0	1	5	0	8
20.	o liczbie dzieci 4	1	1	0	7	7	0

Jak widać z danych przedstawionych w tabeli rodziny z dziećmi stanowiły w kolejnych latach 20 %, 15 % i 18 % ogółu środowisk korzystających z pomocy. Z analizy tej wynika również, iż spośród rodzin z dziećmi objętych pomocą, rodziny wielodzietne stanowiły w roku 2019 - 9 %, a w kolejnych latach, tj. w roku 2020 – 6 % i w 2021 - 9 % ogólnej liczby rodzin , natomiast rodziny niepełne stanowiły w wymienionych latach 5 %, 1,5 % i 3 % ogólnej liczby rodzin.

Powodami udzielania w latach 2019- 2021 wsparcia z pomocy społecznej były sytuacje, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela Nr 7

Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w Osieku w latach 2019-2021

Lp.	Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w latach:			Liczba osób w rodzinach w latach:		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
1.	Ubóstwo	24	31	32	41	47	47
2.	Bezdomność	0	0	1	0	0	1
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym:	1	1	2	6	6	11
3a.	wielodzietność	1	1	1	6	6	6
4.	Bezrobocie	16	21	19	39	45	39
5.	Niepełnosprawność	29	27	28	74	54	58
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	22	22	24	37	36	45
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	5	4	2	21	17	11
7a.	rodziny niepełne	3	0	0	14	0	0
7b.	rodziny wielodzietne	2	2	1	13	13	8
8.	Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
9.	Alkoholizm	3	8	7	3	8	8
10.	Narkomania	0	1	1	0	6	5
11.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	3	2	1	4	2
12.	Zdarzenie losowe	1	0	1	4	0	3

W latach 2019-2021 ze środków będących w dyspozycji GOPS, udzielano wsparcia rodzinom z dziećmi, zamieszkującym na terenie gminy Osiek na podstawie różnych aktów prawnych, m. in. ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy

osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o Karcie Dużej Rodziny, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Diagnostując dominujące problemy społeczne występujące na terenie gminy Osiek na przestrzeni 3 minionych lat, można wskazać przede wszystkim na:

- ubóstwo,
- niepełnosprawność,
- długotrwałą lub ciężką chorobę,
- bezrobocie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- alkoholizm.

Wszystkie wymienione zagrożenia mogą prowadzić do wykluczenia społecznego i nieprawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny. Zatem działania należy ukierunkować na te osoby i rodziny, które mimo podejmowanych wysiłków nie są w stanie przezwyciężyć trudności życiowych.

Większość problemów w rodzinach spowodowana jest ubóstwem, które uniemożliwia zaspokajanie niezbędnych potrzeb jej członków.

Wszystkie wymienione problemy oddziałują bezpośrednio, lub pośrednio na dzieci.

Do problemów rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej należą w głównej mierze niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Kolejnym problemem społecznym jest bezrobocie. Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym emigracji zarobkowej, ale również migracji do miast na terenie kraju, nadal do rozwiązania pozostaje ten problem społeczny.

Występująca w rodzinach bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wykazuje tendencję zniżkową.

Natomiast problem alkoholizmu w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2021 utrzymywał się na wysokim poziomie. Pojawił się również problem narkomanii, który wcześniej nie występował.

Tabele przedstawione powyżej pozwalają wysnuć również wniosek o zwiększającej się liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej. Nie zauważa się znaczących różnic wśród liczby świadczeniobiorców z dziećmi. Na pewno duży wpływ na brak wzrostu liczby klientów pomocy społecznej, jakimi są rodziny z dziećmi ma prowadzona polityka prorodzinna i udzielanie różnorodnych świadczeń na rzecz dzieci.

Niestety ogólna sytuacja materialna rodzin pogorszyła się z uwagi na panującą od dwóch lat epidemię. Sytuacja epidemiczna przełożyła się również na sytuację finansową osób zatrudnionych (przebywanie na zwolnieniach lekarskich, kwarantannie, izolacji domowej) wiązała się z niższymi uposażeniami. Występujące w wielu sektorach trudności ekonomiczne podmiotów gospodarczych, również miały wpływ na sytuację osób zatrudnionych. Wszystkie wymienione czynniki spowodowały pogorszenie warunków materialnych znacznej liczby osób

i rodzin, a poprzez to znaczący wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy (w 2020 roku w stosunku do roku 2019 o 16 %, zaś w 2021 roku w stosunku do roku 2019 o 18 %).

Tabela Nr 8

Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Ogólna liczba rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2019	5	2
2020	4	2
2021	2	2

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż ogólna liczba rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo-wychowawcze spada.

Natomiast liczba rodzin, które objęto asystenturą w latach 2019 - 2021 jest na niezmiennym poziomie.

W gminie Osiek w latach 2019-2021 odnotowano odsetek w wysokości 10 %, 7,5% i 3,7 % rodzin objętych pomocą, gdzie występowała bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą (bez wliczania rodzin, które korzystały wyłącznie z pracy socjalnej).

Natomiast rodziny objęte asystenturą stanowiły w roku 2019 – 4%, w roku 2020 – 3,8 %, a w roku 2021 – 3,7 % ogólnej liczby rodzin objętych pomocą.

Odsetek rodzin objętych asystenturą w stosunku do rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo-wychowawcze wynosił w roku 2019 - 40 %, w roku 2020 – 50 %, a w roku 2021 – 100 % .

Rodziny objęte asystenturą wymagają wsparcia w znacznie szerszym zakresie, niż pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej.

Wobec powyższego, zachodzi tutaj konieczność podjęcia takich działań, które powstrzymałyby negatywne sytuacje i pozwoliły na poprawę funkcjonowania rodzin.

Podstawowym elementem systemu powinna stać się wczesna, intensywna i profesjonalna praca z rodziną. Funkcjonowanie rodzin można poprawić poprzez pracę socjalną, a przede wszystkim wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, motywowanie ich do zmiany oraz usprawnianie rodziny, poradnictwo, edukację i wspieranie w wychowywaniu dzieci.

Dla rodzin, które wymagają największego wsparcia, wskazane jest objęcie pomocą przez asystenta rodziny, którego zadaniem jest praca z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, według wcześniej ustalonego planu. Asystent rodziny jest osobą wspierającą i mobilizującą rodzinę do osiągnięcia zamierzonych efektów.

Pomoc dziecku i rodzinie ma w konsekwencji doprowadzić do sytuacji, w której rodziny zaczną samoistnie przezwyciężać problemy, działając skutecznie przy wykorzystaniu własnych

środków, umiejętności, możliwości i zasobów, jakie gwarantuje środowisko, zarówno rodzinne, jak i lokalne. Te działania właśnie ma wspierać asystent rodziny, który towarzyszy rodzicom we wprowadzaniu zmian w ich myśleniu, zachowaniu i otoczeniu koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Pomoc rodzinie ma służyć rozwojowi kompetencji, osiągnięciu wyznaczonych celów, wzbudzaniu wiary we własne możliwości i motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe.

Praca asystenta z rodziną musi być prowadzona również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, w pieczy zastępczej. Wówczas jest ona prowadzona do momentu osiągnięcia przez tę rodzinę stabilizacji życiowej, umożliwiającej podstawowe wypełnianie obowiązków wobec małoletnich dzieci.

W szczególnych sytuacjach praca asystenta z rodziną może być prowadzona do osiągnięcia przez dzieci pełnoletności.

W przypadku, gdy pomoc w środowisku rodzinnym nie daje zadowalających efektów, na podstawie orzeczenia sądu dziecko zostaje umieszczone w pieczy zastępczej, którą organizuje powiat. Jednostka pomocy społecznej na poziomie powiatowym koordynuje poszukiwania dla dziecka form pieczy zastępczej, która jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, a gmina jest obowiązana pokrywać część kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Osiek działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego członkami są przedstawiciele jednostek pomocy społecznej (GOPS i ŚDS), policji, ochrony zdrowia, oświaty, GKRPA, sądu (kurator).

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, a następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych, bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą.

Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, która weszła w życie 1 kwietnia 2016 roku zmieniła w sposób znaczący sytuację finansową rodzin z dziećmi, w tym również rodzin niewydolnych wychowawczo. Wprowadzona zmiana w 2019 roku dot. zniesienia kryterium dochodowego, a poprzez to objęcie wsparciem wszystkich dzieci w rodzinie do 18 roku życia (również pierwszego dziecka w rodzinie) przynosi pozytywne skutki, ponieważ rodzinom z dziećmi do 18 roku życia łatwiej jest zabezpieczyć potrzeby dzieci.

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, która oprócz jednorazowego wsparcia finansowego przewiduje uprawnienia dla każdej kobiety w ciąży i jej rodziny (w zakresie informacji i poradnictwa na temat rozwiązań wspierających rodzinę, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko.

Pomoc polega na przewyższaniu trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcie psychologiczne, pomoc prawną, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych.

Wprowadzenie w 2014 roku Karty Dużej Rodziny zaowocowało pozytywnymi zmianami w rodzinach wielodzietnych, które mogą korzystać z różnych form wsparcia przewidzianych w ramach realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny.

Niestety, rodziny z 1 lub 2 dziećmi nie mogą korzystać z dobrodziejstwa ustawy o Karcie Dużej Rodziny, ponieważ dotyczy ona jedynie rodzin z co najmniej trojgiem dzieci.

Kolejny rządowy program pn. „Dobry start” wprowadzony do realizacji przez samorząd gminny od lipca 2018 roku, a od lipca 2021 przeniesiony do realizacji przez ZUS, znacząco pomógł wszystkim rodzinom z dziećmi w doposażeniu dzieci w wyprawkę szkolną na nowy rok szkolny. Kolejna forma wsparcia dla rodzin, w tym również rodzin z dziećmi wprowadziła ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o dodatku osłonowym, która weszła w życie 4 stycznia 2022 roku. Ustawa przewiduje świadczenie jednorazowe, które ma łagodzić negatywne skutki rosnących cen energii elektrycznej, gazu i żywności dla budżetów domowych w roku 2022.

III. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY –1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania i tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i członkom jego rodziny.

Zadania:

- 1) dalsza poprawa oraz utrzymanie dotychczasowego bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- 2) świadczenie pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych, dostarczanie usług społecznych i udzielanie świadczeń z innych systemów wsparcia rodzin,
- 3) koordynowanie działań instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych, mogących służyć pomocą potrzebującym rodzinom,
- 4) współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Cel 2. Pomoc udzielana rodzinie w procesie wychowania dziecka, podtrzymywanie pozytywnych działań w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania:

- 1) wspieranie rodzin w kryzysie oraz zagrożonych patologiami,
- 2) wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i podstawowych funkcji rodzinnych poprzez wprowadzenie asystenta rodziny,
- 3) indywidualne poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne oraz zawodowe,
- 4) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców w celu kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich,
- 5) organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych,
- 6) udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych,
- 7) uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży,

- 8) współpraca z placówką oświatową w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.

Cel 3. Profilaktyka rodziny w zapobieganiu sytuacjom kryzysowym.

Zadania:

- 1) analiza sytuacji rodzin, których dzieci są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- 2) podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin,
- 3) współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny,
- 4) praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym,
- 5) nadzorowanie sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem,
- 6) aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia poprzez organizowanie m. in. robót publicznych, lub prac społecznie użytecznych,
- 7) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, poprzez zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży i propagowanie sportu, rekreacji i kultury,
- 8) usługi opiekuńcze i specjalistyczne,
- 9) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- 10) akcje informacyjne dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów na temat zagrożeń uzależnieniami.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

V. PRZEWIDYWANE REZULTATY PROGRAMU

1. Promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziny i jej członków.
3. Zintegrowanie działań różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny i jej członków.
4. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez objęcie wsparciem asystenta rodziny.
5. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
6. Poprawa bezpieczeństwa rodziny i jej członków.
7. Zwiększenie dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny.

VI. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

1. Urząd Gminy Osiek
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osieku
4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Osieku
5. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
6. Asystent rodziny
7. Posterunek Policji w Skórczu
8. Placówki opieki zdrowotnej
9. Psycholog i pedagog szkolny
10. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim
11. Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim oraz kuratorzy zawodowi i społeczni
12. Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim
13. Komenda Powiatowa Policji w Starogardzie Gdańskim
14. SP ZOZ - Przychodnia Leczenia Uzależnień w Starogardzie Gdańskim
15. Gminna Biblioteka Publiczna w Osieku
16. Kościół
17. Kluby i organizacje sportowe
18. Organizacje pozarządowe.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu to:

- środki własne gminy (zaplanowane na dany rok budżetowy)
- środki z budżetu państwa (dotacje, programy rządowe, granty itp.)
- środki unijne
- środki organizacji pozarządowych, fundacji itp.
- inne fundusze, m. in. od sponsorów i darczyńców.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2022-2024 podczas swojego obowiązywania będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji.

Monitoring będzie odbywał się poprzez obserwację i coroczne raportowanie i ocenę tego, czy postępy programu są realizowane zgodnie z założeniami, natomiast ewaluacja ma wykryć mocne i słabe strony programu oraz ocenę jego rezultatów, co w efekcie ma prowadzić do usprawnienia całego projektu.

Dane będą pozyskiwane przede wszystkim z bezpośrednich rozmów, obserwacji, kontaktów telefonicznych z członkami rodzin, pracy asystenta rodziny, kontaktów ze środowiskiem sąsiedzkim oraz pracownikami instytucjonalnych form pomocy rodzinie.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku, Wójt Gminy Osiek będzie składał Radzie Gminy Osiek roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiał potrzeby związane z realizacją zadań.

Gmina Osiek będzie sporządzać sprawozdania rzeczowo- finansowe z wykonywanych zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, które następnie będzie przekazywać właściwemu wojewodzie.

UZASADNIENIE

Art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 roku, poz. 447) nakłada na gminy obowiązek opracowania, realizacji i uchwalania 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. W związku z tym, że podjęty uchwałą Rady Gminy Osiek Nr IV/19/2019 z dnia 28 marca 2019 roku Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2019-2021 obejmował minione 3 lata, obecnie zaistniała konieczność opracowania celem realizacji nowego programu na kolejne 3 lata i przyjęcia go uchwałą Rady Gminy.